

LBRIS

We know
books

Coordonatoare Corint Fiction

ANA ANTONESCU

RODICA BRETIN

PISICA
de la
ORA CINCI

CORINT
FICTION

CUPRINS

<i>În loc de cuvânt-înainte...</i>	7
Terasa cu leandri	11
Arthur și vinul de smochine.....	17
Pisica de la ora cinci	30
<i>Kindergarten</i>	39
Dulapul, camionul și bunica.....	50
Minte de găină.....	64
Războiul balconului.....	76
Caii din curtea veche.....	93
Micul lord din Kronstadt.....	107
Cerceii din stele de mare.....	119
Omul cu portocale	132
Crăciun cu un cartof copt.....	152
Ziua cea mai lungă.....	169
Unchiul nostru din America.....	189
Curcan de Sfântul Ioan.....	209
Mătușa Stela și colonelul.....	224
De la Brașov la Lună	240
Mărgele de sticlă.....	252
<i>În loc de epilog</i>	267

TERASA CU LEANDRI

Cea mai veche fotografie a mea este, de fapt, a mamei. Avea treizeci și doi de ani pe atunci și un capot de casă înflorat, cum se purtau prin anii '60. Fotografia, în sepia, nu păstrează culorile, nici ale hainelor mamei, nici ale florilor de leandru din stânga ei. Erau însă albe, știam, așa cum le-am văzut când am venit pe lume.

În fotografie nu mă deslușesc, fiindcă eram încă acolo, în burta mamei. Mă uit doar la o femeie gravidă, ieșită pe balconul plin cu flori din fața ușii deschise spre apartamentul în care aveam să mă nasc câteva săptămâni mai târziu.

Pe vremea aceea nu existau ecografii, iar părinții aflau abia la naștere dacă odrasla lor era băiat sau fată. Poza aceea e, într-un fel, o ecografie, făcută nu cu aparatul medical, ci cu unul de fotografiat, cu burduf și rolă de film alb-negru.

Mama era atât de fericită, încât părea să strălucească. Balconul se aflase jumătate în soare, jumătate în umbră și totuși lumina se revărsa peste toate – cimentul cald, marea puțină din lemn cu pământ din care se iveau copăcelul înflorit, celelalte ghivece de pe jos, cele atârinate în chingi de balustradă, acoperișul de vizavi cu țigle printre care creșteau petice de mușchi. Lumina venea de la soare ori de la mama?

Eu o făceam fericită pe femeia aceea tânără și surzătoare fiindcă aveam să mă nasc, eram visul ei cel mai drag pe cale să se împlinească. Nu știa câtă tristețe aveam să-i aduc, câtă suferință, cum o să-i zdrobesc iluziile, viața, cum o să-i spulber planurile de viitor. N-am vrut să o fac, așa m-au silit oamenii, vremurile, soarta. Dacă ar fi știut dinainte, m-ar fi iertat? Poate. Dar zâmbetul i s-ar fi golit de lumina care aproape orbea.

Am fost un copil dorit și prea mult așteptat. Zece ani de speranțe și dezamăgiri, zece ani în care mama întorcea capul cu invidie după orice gravidă întâlnită întâmplător pe stradă. Toate femeile ajungeau fără efort într-o *stare binecuvântată*, în timp ce maternitatea pe ea o ocolea. Însă nu s-a dat bătută, urmărindu-și țelul cu ardoarea unui întemeietor de imperii pornit pe cuceriri și ar fi răsturnat lumea ca să aibă un copil, copilul ei.

S-a întâmplat să nu fiu chiar ce visase, cum s-a dovedit peste ani. Însă când a fost făcută fotografia eram o promisiune ce o umplea de așteptări, de nerăbdare: va fi băiat, va fi fată? Făptura fără nume ce creștea în burta mamei avea deja personalitate – se anunța timidă, sfiindu-se să iasă în lume, simțindu-se bine înăuntrul trupului care o ocrotea, învelită în iubire ca într-o a doua placentă. La nouă luni și trei săptămâni încă nu dădeam niciun semn că aș vrea să mă nasc. Probabil îmi era frică să mă arunc în oceanul vieții, așa cum mi-a fost și de marea cea adevărată. Nici astăzi nu știu să înot și e prea târziu ca să mai învăț.

Dar asta nu a fost, pe atunci, singura problemă a mamei. Era toamnă, sezonul gripelor timpurii, iar epidemia din 1958 bântuia prin saloanele spitalelor, cot la cot cu microbii, virusurile și bacteriile obișnuite. Toate o speriau pe mama, dar nu mai mult decât un zvon răspândit în orașul de

la poalele Tâmppei, nu prin ziare, ci prin rețeaua folclorului citadin. Se schimbaseră între ei nou-născuți în maternitatea brașoveană! Unii bănuiau, alții știau, cunoșteau cazuri, nume, date, împrejurări. Și dacă o să îi înlocuiască copilul cu vreo altă odraslă, a cine știe cui? Mama nu era dispusă să riște și a luat singura hotărâre pe care o socotea înțeleaptă – să nască acasă. Astăzi, ideea pare o nebunie și s-ar pune o întrebare firească: cum de nu s-au opus tatăl meu, celelalte rude apropiate? S-au opus, evident. Dar cine crede că ar fi avut vreo șansă de reușită, nu o cunoaște pe mama.

Și așa, când natura a decis că venise momentul intrării mele în scena vieții, evenimentul s-a petrecut într-un apartament de două camere, plus dependințe, de la etajul unei case de pe Strada Lungă. Acolo am venit pe lume, într-o seară de 6 noiembrie, când căzuse deja prima zăpadă.

Nașterea s-a dovedit grea și, după ore de travaliu, mama și-a uitat spaimile închipuite în fața unora reale și a cerut să fie dusă la spital. Tata a alergat la telefonul unor vecini, să cheme o ambulanță, însă pe atunci salvările veneau când veneau și eu am ajuns înaintea mașinii cu cruce roșie ce mergea cu patruzeci pe oră, în sunete de sireună.

M-am născut după moda altui secol, cu o moașă săsoaică, ținându-i locul chirurgului obstetrician, și cu cordonul ombilical înfășurat în jurul gâtului. Moașa m-a eliberat din strânsoarea ce mă sufocase aproape, apoi m-a luat în brațe, încercând să îmi sufle viață în plămâni.

Mama se ridicase în capul oaselor, tata încremenise lângă fereastra pe care se tot uita, doar o să vadă venind Salvarea. Eu, în brațele moașei, nu mișcam, nu respiram, ocupată să mă învinețesc. În locul plânsetului unui nou-născut, camera se umpluse de o tăcere sumbră, de rău augur. Ce-o fi fost în sufletul mamei în clipa aceea?

Bebeluşul care eram a tras până la urmă o gură de aer, aducându-i gustul dulce-amăru al lumii de afară. Am scăpat din prima încercare a vieţii – cât pe ce să fie şi ultima! –, altfel n-aş fi ajuns să cresc mare, să trec prin mai multe decât aş fi vrut şi să scriu acum rândurile astea.

Când moaşa m-a aşezat la pieptul mamei, urlam din toate puterile, bucuroasă că se terminase cu bine ori poate nemulţumită de schimbarea culcuşului călduţ cu un loc necunoscut şi plin de primejdii, pe care nu ştiam încă să-l numesc *lume*.

Mama s-a uitat cu luare-aminte la mine, copilul atât de dorit şi aşteptat. Aveam toate la locul lor, iar asta a făcut-o să răsuflă mai uşurată. Însă eram negricioasă, cu pielea încreţită pe la încheieturi, cu feţişoara schimonosită de plâns. Urâtă foc, a fost impresia dintâi a mamei, pe care avea să mi-o împărtăşească peste ani. Moaşa, în schimb, era de altă părere:

— *Sehr schön! Was für ein schönes neugeboren!*¹

Nu ştiu dacă am fost un copil frumos, cum tocmai zisese săsoaica, sau urâţel, cum i s-a părut mamei – care n-avea nici măcar scuza c-aş fi fost schimbată –, însă ştiu că am fost iubită de părinţii mei, din prima clipă, atunci şi-ntotdeauna, oricâte probleme le-aş fi făcut, oricâte necazuri le-aş fi adus.

Când am crescut destul ca să înţeleg câte ceva din viaţă, mama mi-a povestit despre venirea mea pe lume, care, credea ea, fusese un miracol. Unele lucruri ne rămân în amintire aşa cum s-au întâmplat, altele cum ne amăgim că au fost sau cum am fi vrut să fie. Chiar dacă ce mi-a spus nu era întru totul adevărat, am crezut-o. Pentru mama, închipuirea aceea devenise cu timpul mai convingătoare decât realitatea.

Tata coborâse să deschidă poarta pentru cei de la Salvare care ajunseseră în sfârşit, moaşa mă scutura uşurel, de

¹ „Frumos! Ce nou-născut drăguţ!” (în germană în original) (n. red.)

parcă eram adormită şi voia să mă trezească, mama întinsese mâinile spre mine, dar nu putea scoate vreun sunet, fiindcă şi inima ei se oprise. Şi-atunci a văzut ceva ca un contur omenesc, însă de lumină, aplecându-se peste umărul moaşei şi atingând creştetul nou-născutului. Nu s-a speriat fiindcă a ştiut imediat cine este, era tatăl ei, bunicul meu care murise cu mulţi ani înainte, lăsând-o pe bunica singură, cu patru copii de crescut. Dar asta e o altă istorie; în seara aceea, vizitatorul venit de *dincolo* şi-a înfăptuit minunea şi s-a grăbit să dispară când tăcerea a fost spartă de întâiul meu scâncet.

Am crezut povestea mamei auzită la vârsta poveştilor de tot felul – de ce s-o fi pus la îndoială? Eram deja la şcoală când l-am întrebat pe tata despre împrejurările venirii mele pe lume şi care mă făceau să semăn, îmi închipuiam eu, cu eroii din cărţi. Bineînţeles, nu i-am mărturisit ce ştiam de la mama – era secretul nostru, unul datorită căruia mă simţeam *specială*.

Tata avea o cu totul altă versiune a faptelor – una simplă, raţională, prozaică – şi am constatat încă o dată un lucru evident: realitatea e mai puţin interesantă decât închipuirile în care o învelim uneori. Ambulanţa ajunsese la timp, mi-a istorisit tata, iar cu ea venise şi un medic, nu doar doi infirmieri, cum se întâmpla de obicei. Fusesem salvată de priceperea unui doctor, de ştiinţa medicală. Tata nu credea în miracole, ci în puterea omului de a inventa lucruri uluitoare, de a învinge bolile şi a ajunge pe Lună. Era, cu alte cuvinte, un sceptic. Privind în urmă, aş spune totuşi că, în felul lui, rămânea un idealist. Astăzi, după atâtea descoperiri epocale, oamenii au început să îşi înţeleagă limitele – ceea ce este tot un progres.

Istoria are și un epilog, scris, ca orice urmare care se respectă, două decenii mai târziu. Mama rămăsese prietenă cu moașa ce îi fusese alături în seara de 6 noiembrie, cât pe ce să fie fatidică, dar care se sfârșise fericit. Săsoaica, Renate Vogel era numele ei, nu plecase din Brașov când familia ei emigrase în Germania. În 1982, deja bătrână și lovită de o pareză, Renate ajunsese la azilul din Șchei, unde mama se ducea să o vadă din când în când. La una dintre vizite m-a luat cu ea și, câtă vreme s-a dus prin saloane să împartă haine, felii de cozonac, chifle și ce mai aduseserăm, am rămas singură cu bătrâna.

Renate stătea toată ziua într-un scaun cu rotile, fără să vadă ori să îi pese ce se întâmplă în jur, lăsându-se pe mâinile îngrijitoarelor care o spălau, o îmbrăcau, îi băgau pe gât mâncare sau medicamente. Avea și clipe de luciditate, în care redevenea ea însăși, dar erau tot mai rare. Se retrăsese în lumea dinăuntru, retrăindu-și amintirile, frecându-le cu piatra de șlefuit a nostalgiilor și regretelor, până ce ajunseseră să taie timpul ca săbiile japoneze forjate de sute de ori. Nu credeam că mai știe cine sunt, nici să își amintească de seara în care ținuse în brațe un prunc ce părea fără suflare. Am întrebat-o totuși – aveam ceva de pierdut? Am vrut să aflu cine mă întorsese la viață, cui să-i mulțumesc, pe cine să dau vina pentru neîmplinirile de mai târziu.

— Cine m-a scăpat atunci, *Frau Vogel*?

N-așteptam vreun răspuns, dar l-am primit:

— *Ein Engel*.

Și Renate a repetat încet, în limba română, ca să fie sigură că am înțeles.

— Un înger a fost. Un înger.

ARTHUR ȘI VINUL DE SMOCHINE

De când mă știu am vrut un animăluț al meu, dorință cu atât mai fierbinte cu cât mi-era cu desăvârșire interzisă. Mama crescuse la țară, de unde adusesese la oraș o învățătură deprinsă de la mama ei și bunica mea: oamenii stau în casă, animalele afară. De-asta în apartamentul nostru sclipitor de curat, de parcă așteptam musafiri în orice clipă, n-aveau ce să caute creaturi cu mai mult de două picioare. Visam să am un câine, o pisică, un hamster măcar, dar n-am avut noroc nici cu melcii pe care mama îi dibuia ascunși prin vreun cotlon și mă puneam să îi duc înapoi de unde îi luasem, iar dacă îi găsea a doua oară, îi arunca cu mâna ei la gunoi.

Animalele au locuințele lor, îmi explica răbdătoare, în cotețe și grajduri, n-au ce să caute sub același acoperiș cu oamenii, să lase urme de labe murdare pe parchetul dat cu ceară, păr pe covoare și microbi nevăzuți peste tot. Cât despre căței și câini, periați și parfumați cum era pechinezul vecinilor, aceia erau un moft, un lux care nu își avea locul într-o familie *normală* ca a noastră.

Normală pentru cine? N-am întrebat-o, pentru că nu stăteai cu mama la masa negocierilor, ea hotăra și noi ascultam, tata și cu mine, deși el făcea parte din lumea maturilor

și ar fi avut drept de vot. Însă nu și-l folosea, prefera să aibă mai degrabă liniște decât dreptate. De-asta în copilărie am purtat singură războaiele cu mama pentru cauza nobilă de a-mi împărți viața cu un prieten necuvântător.

Și-am tot pierdut, bătălie după bătălie, fără șanse de izbândă, dar și fără să mă descurajez. „Dintr-o înfrângere în alta, spre victoria finală”, era planul meu simplu și genial la vârsta de patru ani, când adoptasem o nouă strategie, născută din experiența atâtor eșecuri. Mama nu mă lăsa să aduc nicio făptură cu blană sau pene în casă? Atunci puteam să am una *afară*, ascunsă de ochii ei.

Pe vremea aceea obișnuiam să dau nume la tot ce aveam în jur, ființe sau lucruri, de la trotinetă la plantele din ghivece. Iar pe porumbelul găsit într-o dimineață, în curtea din spate, l-am botezat Arthur, după neînfricatul cavaler al Mesei Rotunde din poveștile pe care mi le citea tata, seară de seară.

Arthur își târa pe pământ o aripă beteagă și ar fi fost o pradă ușoară pentru pisicile ce bântuiau acoperișurile și cărorora nu le scăpa nimic. Îl salvasem pe Arthur de la o soartă crudă și nemeritată, o faptă demnă de un cavaler cu sabie și armură lucitoare. Dar greul abia urma – ce să fac cu el? Nu erau decât trei locuri unde aș fi putut să îl ascund: podul, magazia sau pivnița. În magazie se afla motocicletă tatei, unde el intra aproape zilnic, podul era și el vizitat, săptămânal, de mama, când se ducea să întindă rufele la uscat. Ce rămânea? Încăperea din subsol, unde puteam să cobor de una singură, fiindcă știam unde țineau ai mei cheia.

Și era o minunăție de pivniță! Avea bolți captușite cu cărămidă, rotunde și înalte cum aveam să îmi închipui catacombele din Roma antică, unde se refugiau martirii

creștini de prigoana împăratului Nero. *Quo vadis?*, romanul lui Sienkiewicz, care avea să îmi înflăcăreze imaginația câțiva ani mai târziu, a fost primul meu manual de istorie.

Însă catacombele de sub curtea noastră nu ascundeau decât putini cu varză, lăzi pentru cartofi, altele pline cu nisip în care erau îngropați morcovii de-a lungul iernii, păstrându-se bine până primăvara, când începeau să se scofâlcească, ajungând să arate ca degetele mumiilor egiptene.

Cândva, pivnița noastră adăpostise și niște butoaie de stejar, în care fostul proprietar al casei își ținea berea. Un străvechi butoi cu lemnul spart pe alocuri stătea mărturie, rămas stingher în mijlocul rafturilor curbate de recolta fiecărei toamne: mere așezate astfel încât să nu se atingă între ele, iar unul putrezit să le molipsească pe celelalte; pere, prune brumării și renglote, pepeni și bostani, ciorchini de struguri ce deveneau cu timpul arămiile stafide. Și mai era puzderia de lăzi cu cartofi – din cei albi, „porcești”, din cei roșii, pentru prăjit –, sfeclă, ardei grași, vinete, praz, ridichi, usturoi și ceapă, tot de două feluri, „de apă” și roșie, din care îți venea să muști cu poftă, cum făcuse Franco Nero într-un western spaghetti.

Prin anii '60, iernile erau mai lungi și mai grele. Zăpada așternută pe la sfârșitul lui octombrie nu se dădea răpusă de soarele anemic și ținea în strat gros până prin martie, dacă nu chiar în aprilie. Nu existau supermarketuri de unde să cumperi portocale, banane și salată verde în luna lui Gerar. Brașovenii mâncau din ce agoniseră în vizuinile de clement și cărămizi.

Pivnița noastră era atât de plină, încât am fi putut trece printr-un asediu îndelungat, cu viscolul și gerul bătând zadarnic în uși și ferestre. Toate erau roade ale verii trecute

care coborâseră să petreacă iarna la adăpost, păstrând pentru noi gustul dulce, făinos sau acrișor al zilelor însorite. Dar cel mai mult îmi plăceau borcanele cu murături; ajungea să mă uit la ele și parcă simțeam mirosul de oțet fiert cu foi de dafin care ne umplea casa în zilele de toamnă târzie. Erau borcane de diferite mărimi, cu gogoșari, preferații mei, castraveți murați sau în oțet, varză albă și roșie, conopidă, gutui, ardei iuți, gogonele, țelină. Oricând aș fi ales murăturile în locul dulciurilor, poate și fiindcă proveneau din tărâmul miraculos al pivniței!

Cheia de la peștera cu bunătați stătea atârnată într-un cui, pe unul dintre pereții cămării. Mă urcam după ea pe un scaun, având grijă să îl pun după aceea înapoi unde îi era locul. Ieșeam din casă pe balconul cel lung, ce marginea apartamentul nostru și al vecinilor, apoi o luam în jos pe scara cu două paliere ca să ajung în curte. Ușa pivniței comune era din fier de cazan, groasă ca la un buncăr din filmele de război, iar singură n-aș fi putut să o clintesc, cu atât mai puțin s-o ridic. Din fericire era întotdeauna deschisă, dată de perete de cei care coborau și lăsată așa. Intrarea în beci părea un puț de beznă spre care se afunda oblic o scară abruptă. Comutatorul era pe la mijloc și trebuia să pășesc încet, cu grijă să nu alunec ori să mă împiedic de marginile treptelor cu cimentul ciobit, pe care nimeni nu se gândea să le repare.

Așa am coborât și în ziua aceea, pe dibuite, într-o mână cu cheia, cu cealaltă strângând la piept porumbelul care la început s-a zbatut, dar s-a potolit repede, înțelegând probabil că nu îi voiam răul. N-a fost ușor să deschid lacătul cu o mână, dar am trecut și peste obstacolul ăsta, am împins ușa din gratii de lemn și iată-mă înăuntru.

Era august atunci, iar pivnița aproape goală, deci nicio primejdie ca vreunul dintre părinți să intre prea curând acolo. Am găsit niște călți și cărpe, din care am făcut un culcuș rotunjit în formă de cuib, am pus alături vasul cu apă proaspătă și celălalt, cu firimituri de pâine dintr-o felie luată din cămară – spre norocul meu, o găsisem gata tăiată, fiindcă nu mă încumetam să țin un cuțit în mână. Era prea greu și, dacă era să o cred pe mama, periculos.

Gândul la pericole m-a făcut să mă uit în sus, la fereastră-lucarnă ce dădea spre curtea de deasupra. Printre gratii n-ar fi putut trece o pisică, până și lumina abia se strecura. Porumbelul era în siguranță, îi făcusem casa într-o fostă ladă cu cartofi, avea apă, mâncare.

Mai lipsea ceva?

Când îi dădusem drumul, nu țâșnise zburătăcind pe sub bolțile de piatră, așa cum mă temusem. Stătea liniștit, nici măcar nu se ridicase în picioare, însă răsufla iute și știam că inima îi bate foarte repede, îi simțisem zvâcnetele cât îl ținusem lipit de mine. Frig nu era în pivniță, numai o răcoare umedă, dar Arthur era încă înfricoșat – de locul cel nou în care se pomenise, de mine fiindcă nu mă cunoștea. Nu știa că vom fi curând prieteni.

Pe atunci nu existau telefoane mobile. Mama ieșea pe balcon și mă striga, iar acustica curții era mai bună decât a sălii Operei din Viena; n-aveam cum să zic că n-am auzit-o, oriunde aș fi fost. Când m-a chemat la masă, m-am dus, deși nu chiar imediat; învățasem din experiențele dinainte să nu flu suspect de ascultătoare.

M-am purtat așadar ca de obicei, am făcut mofturile de rigoare, dar până la urmă am mâncat tot, grăbindu-mă afară, în curte, apoi în pivniță, unde Arthur mă aștepta. Nu